

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ- ΙΟΥΝΙΟΣ

1945

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
38 — ΤΣΩΡΤΣΙΑ — 38
ΑΘΗΝΑΙ

Γ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ - ΑΡΝΑΚΗ

Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΑ *

Α. Η ΑΓΓΛΟΣΑΞΟΝΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

ΕΛΕΓΓΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Σε χειρόγραφο του δέκατου αιώνα, που ανήκει στον καθεδρικό ναό του "Εξετερ, στη νοτιοδυτική Αγγλία, βρέθηκαν μερικά μικρότερα ποιήματα μ' έλενειακό χαρακτήρα, που ανάγονται στην ίδια εποχή με το Μπεσογύλφο.

"Εν' άπ' αυτά είναι γνωστό με τον τίτλο « Widsith » (Ταξιδευτής) κι εξιστορεί τις περιπλανήσεις του ραψωδοῦ, αναφέροντας τὰ ὀνόματα καί τὰ ἔργα τῶν βασιλέων πού γνώρισε. Ἔχει γιά τοῦτο μεγάλη ἱστορική σημασία, γιατί ρίχνει φῶς ἔστίη πολιτική κατάσταση τῆς Εὐρώπης πρὶν ἀπὸ τὸν ἕκτο αἰῶνα.

"Άλλο ποίημα, πῶς σύντομο ἀπὸ τὸ πρῶτο, εἶναι « Ὁ Θρήνος τοῦ Ντέορ ». Ὁ ποιητής, ἀπογοητευμένος ἀπ' τὴ ζωὴ, διηγείται διάφορα ποθήματα τραγικῶν ἡρώων συγχρόνων του καί παλαιότερων καί κλείνει κάθε στροφή με τὴν ἐπῶδο: « Τοῦτο πέρα σε, ἔτσι μπορεῖ νὰ περάση κι αὐτό ».

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

"Απὸ τὸ πλῆθος τῶν χριστιανῶν ὕμνων δυὸ μονάχα ὀνόματα ξεχωρίζουν καί διασώζονται ὡς τὴν ἐποχὴ μας, ὁ Caedmon καί ὁ Cynewulf.

Τ' ὄνομα τοῦ πρώτου μᾶς κάνει νὰ ὑποθέσουμε ὅτι ἦταν κελτικῆς καταγωγῆς. Σύμφωνα με τὴν παράδοση, πού ἀναφέρει ὁ Βεδας ὁ Αἰδέσιμος (†735) στὸ ἔργο του Historia ecclesiastica (Βιβλίο Δ' Κεφ. 24), ὁ Καίδμων ἦταν βοσκὸς ἀγράμματος καί ἄξεστος κι εἶχε τόσο ἀποκρουστικὴ φωνή, πού στὰ συμπόσια, ὅταν ἐρχόταν ἡ σειρά του νὰ τραγουδήσῃ, σηκωνότανε ντροπισμένος κι ἔφευγε ἀπὸ τὴ συντροφιά. Μιά τέτοια νύχτα μοναξιάς παρουσιάστηκε σ' αὐτὸν ὁ Ἅγγελος Κυρίου καί τὸν διέταξε

Τρίτο ποίημα, « Ὁ Περιπλανώμενος », μᾶς λέει τὰ βάσανα κάποιου ραψωδοῦ πού ἔχασε τὸν ἀφέντη του καί περιφέρεται, ἄστεγος κι ἀπροστάτευτος, σὲ στεριά καί σὲ θάλασσα.

"Όμοιο στὸ περιεχόμενο καί στὴν τεχντροπία εἶναι καί « Ὁ Θαλασσινός », πού τελιώνει με τὴ σκέψη ὅτι ὅλα τὰ ἐγκόσμια εἶναι μάταια καί μόνο στὸν οὐρανὸ βρίσκεται ἡ ἀληθινὴ εὐτυχία.

Στὸ « Παράπονο τῆς Γυναίκας » ἡ σύζυγος θρηνεῖ τὴν ἐρημιὰ τῆς καί τὸ μισεμὸ τοῦ ἀντρός πού ἔφυγε στὴ θάλασσα.

Στὸ « Ἐρείπιο », ὁ ἄγνωστος ποιητής κλαίει γιά τὸ ἐλεεινὸ κατάντημα ἑνὸς παλατιοῦ, πού στέκει ἐτοιμόρροπο καί θυμίζει τὰ γλέντια καί τὴ χαρὰ τῶν ἡρώων πού τὸ κατοικοῦσαν ἄλλοτε, μὰ τώρα εἶναι πεθισμένοι. Εἰκόνα συνηθεστατὴ στὸ ἀγγλικὸ τοπίο, πού γνώρισε τίς καταστροφές τῶν κουρσάρων κάθε φυλῆς τοῦ μεσαίωνα.

νὰ ψάλῃ. Ἄλλ' αὐτὸς μποροῦσε νὰ ψάλῃ, πού ἡ μοῖρα τοῦ ἀρνήθηκε κάθε μουσικὸ χάρισμα; « Τραγούδα μου τὴν ἀρχὴ τοῦ κόσμου », εἶπε ὁ Ἅγγελος. Τότε ὁ Καίδμων ἀρχισε τὸν ὕμνο τῆς Δημιουργίας ὅπως τὴν διηγείται ἡ Γένεσις. « Ἄς ὕμνησουμε τώρα τὸν ἀρχοντα τοῦ βασιλείου τῶν οὐρανῶν, τὴ δύναμη τοῦ Δημιουργοῦ καί τὴ σοφία τοῦ νοῦ του, τὰ ἔργα τοῦ Πατέρα τῆς Δόξας... »

"Ὁ Βεδας, πού ἀφηγεῖται τὸ περιστατικὸ τοῦτο, εἶναι ἐκεῖνος πού διέσωσε τοὺς πρώτους στίχους, ὄχι στὸ πρωτότυπο ἀλλὰ σὲ πεζὴ λατινικὴ μετάφραση πού ἀποδίδει τὸ νόημα στίς γενικὲς του γραμμές. Ἀπὸ τὴ λεύτερη αὐτὴ μετάφραση ὁ Ἄλφρέδος ὁ Μεγάλος, ἐνάμιση αἰῶνα ἀργότερα, ξανάπλασε τὴν ἀρχὴ τοῦ

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο τεῦχος.

ποιήματος, μεταφράζοντας τὰ λατινικά στην ἀγγλοσαξονική γλώσσα τοῦ καιροῦ του καὶ προσπαθώντας νὰ δώση στὸ ἀπόσπασμα ποιητικὴ μορφή.

Ἡ ἀρχὴ τοῦ ὕμνου τῆς Δημιουργίης διασώθηκε καὶ σὲ μιὰν ἄλλη παραλλαγή πού λέγεται Νορθουμβρικὴ ἀπὸ τὸν τόπο ὅπου βρέθηκε τὸ χειρόγραφο πού τὴν περιέχει. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑννιά στίχους καὶ δημοσιεύθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1705. Οἱ ἑννιά αὐτοὶ στίχοι εἶναι τὸ μόνο σίγουρο μνημεῖο τῆς μούσας τοῦ Καίδμων, τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ τῆς Ἀγγλίας.

Ὡστόσο στὴν ἔμπνευση τοῦ θρυλικοῦ ποιητῆ ἀποδόθηκαν πολλὰ θρησκευτικὰ ἄσματα, χωρὶς φυσικὰ νὰ ὑπάρχουν ἀπὸ λυτὰ πειστικοὶ λόγοι. Τὰ κυριώτερα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι «ἡ Γένεσις», «ἡ Ἐξοδος» καὶ «ὁ Δανιήλ» - ποιητικὲς παραφράσεις τῶν ὁμωνύμων βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἐσφαλμένως, κατὰ τὴ γνώμη τῶν ἐρευνητῶν, ἀποδόθηκε στὸν Καίδμων κι ἓνα ὑπέροχο ἀπόσπασμα πού τιτλοφορεῖται «Ἰουδὴθ» καὶ πού περιγράφει μὲ ζωηρότατα χρώματα τὴν πολεμικὴ ὁρμὴ καὶ τὴν ἀνδρική περηφάνεια ὄχι βέβαια τῶν παλιῶν Ἑβραίων, ἀλλὰ τῶν συγχρόνων του Ἀγγλοσαξόνων.

Ὅσο γιὰ τὰ ποιήματα τοῦ Κύνεγουλφ, μπορούμε νὰ παραδεχτοῦμε ὅτι ὑπάρχει μεγαλύτερη πιθανότητα νὰ γράφτηκαν ἀπ' αὐτόν, ἂν καὶ ἡ μορφή του εἶναι σκεπασμένη ἀπὸ τὸ σκότος τῶν αἰώνων ὅπως καὶ τοῦ Καίδμων. Τὸ μόνο βεβαίον εἶναι ὅτι ὁ Κύνεγουλφ ἔζησε στὴ Νορθουμβρία κατὰ τὸ τέλος τοῦ ὄγδου αἰώνα. Τέσσερα ποιήματα ἀποδίδονται σ' αὐτόν μὲ κάποια βεβαιότητα γιατί ὑπογράφονται μὲ τ' ὄνομά του σὲ ρουνικά στοιχεῖα. Τὰ ποιήματα αὐτὰ εἶναι: «Ὁ Χριστὸς», «Ἡ Ἰουλιανή», «Οἱ Τύχες τῶν Ἀποστόλων», καὶ «Ἡ Ἑλένη».

«Ὁ Χριστὸς» εἶναι τὸ πρῶτο ἔργο πού ἀπαντοῦμε στὸν κώδικα τοῦ Ἔξετερ, πού ἀναφέραμε προηγουμένως. Δυστυχῶς δὲν ἔχουμε τὴν ἀρχὴ του γιατί οἱ πρῶτες ὀχτὼ σελίδες τοῦ χειρογράφου λείπουν. «Ὁ Χριστὸς» χωρίζεται σὲ τρία μέρη: τὸ πρῶτο εἶναι ἡ ζωὴ του στὴ γῆ, τὸ δεύτερο τ' ἀνάβασμά του στοὺς οὐρανοὺς, καὶ τὸ τρίτο ἡ Δευτέρα Παρουσία καὶ ἡ Κρίση.

Ἀμέσως μετὰ τὸ «Χριστὸς» στὸν κώδικα τοῦ Ἔξετερ ἀκολουθεῖ «Ἡ Ἰουλιανή» πού εἶναι ἕμμετρη ἀγγλοσαξονικὴ ἔκδοσις τοῦ μαρτυρολόγιου τῆς Ἁγίας Ἰουλιανῆς τῆς Παρθένου, πού θανατώθηκε τὸν καιρὸ τοῦ Μαξιμιανοῦ.

Τὸ τρίτο ἐνυπόγραφο ποίημα τοῦ Κύνεγουλφ, «Οἱ τύχες τῶν Ἀποστόλων», διασώθηκε σὲ κώδικα τοῦ Βερτσέλλι, στὴ Βόρεια Ἰταλία. Ὅπως φανερώνει ὁ τίτλος του, εἶναι περιγραφή τοῦ ἔργου τῶν Ἀποστόλων ἀνάμεσα στὰ ἔθνη.

Στενώτατα συνδεδεμένο μὲ τίς «Τύχες

τῶν Ἀποστόλων» εἶναι τὸ ποίημα «Ἀνδρέας», γραμμένο ἀμέσως κατόπι, στὸ ἴδιο χειρόγραφο. Ἡ συγγένεια τῶν δυὸ ἔργων εἶναι τόσο μεγάλη ὥστε πολλοὶ νόμισαν ὅτι τὸ πρῶτο ἀποτελεῖ πρόλογο τοῦ δευτέρου. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ «Ἀνδρέα» εἶναι παρμένη ἀπὸ τίς Ἀπόκρυφες Πράξεις τῶν Ἀποστόλων Ἀνδρέα καὶ Ματθαίου. Ὁ Ἀνδρέας παίρνει διαταγὴ ἀπ' τὸ Χριστὸ νὰ πάη νὰ βοηθήσῃ τὸν Ματθαῖο πού κινδυνεύει στὰ χέρια τῶν εἰδωλολατρῶν στὴν Αἰθιοπία. Μπαίνει λοιπὸν ὁ Ἀνδρέας σὲ μιὰ βάρκα κι ὁ Χριστὸς μὲ δυὸ ἀγγέλους ὁδηγοῦν τὸ σκάφος. Ἡ ἀφήγησις τοῦ ἀποστολικοῦ ταξιδιοῦ δίνει τὴν εὐκαιρίαν στὸν ποιητὴ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀγάπην του γιὰ τὴ θάλασσα καὶ νὰ μᾶς πῆ γιὰ τοὺς ἀγῶνες του μὲ τίς φορτοῦνες, πού εἶναι γι' αὐτόν ψυχικὴ ἀνάγκη. Στὴ θέσις τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέα βλέπουμε τὸν Βίκιγκ, τὸν ἀτρόμητο κουρσάρο τοῦ βορρᾶ Ἀλλά τὸ ποίημα τελειώνει χριστιανικώτατα μὲ τὴ σύλληψιν τοῦ Ἀνδρέα, τὴ θαυματουργία του καὶ τὸ βάπτισμα τῶν Αἰθιοπῶν.

«Ἡ Ἑλένη» εἶναι, χωρὶς ἀμφιβολία, τὸ ἀριστούργημα τοῦ Κύνεγουλφ. Πρόκειται γιὰ τὴν ἱστορίαν τῆς εὐρέσεως καὶ ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Ἑλένη. Τὸ ποίημα χωρίζεται σὲ δεκατέσσερες ραψωδίες, εἶναι γραμμένο μὲ δραματικὸ ὕφος, κι ἔχει ζωηρὰς περιγραφὰς πού δείχνουν πλοῦσιαν φαντασίαν. Ἡ λάμψη τοῦ πολέμου, ἡ ὁρμὴ τῆς ἀνοιχτῆς θάλασσας κι ἡ χαρὰ τῆς ζωῆς δίνουν χρῶμα στὴ βαθεῖαν θρησκευτικὴν διάθεσιν τοῦ συγγραφέα. Ἡ δέκατη πέμπτη ραψωδία, ξένη πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἔργου, ρίχνει φῶς στὸν ψυχικὸ κόσμον τοῦ Κύνεγουλφ. «Εἶμαι γέρος», λέει ὁ ποιητῆς, «κι ἔτοιμάζομαι νὰ φύγω, ἀφου ἔπλεξα στίχους κι ἔσκυψα βαθιὰ στὸ σκοτάδι τοῦ κόσμου. Κάποτε ἤμουν χαροκόπος κι ἔπαιρνα δῶρα, χρυσάφι καὶ θησαυροὺς. Κι ὁμως μ' ἔδερναν οἱ ἔγνοιες, οἱ ἁμαρτίες μ' ἄλυσσόδεταν, μ' ἔζωναν οἱ λύπες, ὥσπου ὁ Παντοδύναμος μεῦδωκε τὴ χάριν του καὶ μοῦ ἀνοιξε τὰ μάτια μπρὸς τὸ μυστήριον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ».

Τὸ ἴδιον πνεῦμα τῆς ἐξομολογήσεως ἐπικρατεῖ καὶ στ' «Ὀνειρο τοῦ Τιμίου Σταυροῦ», ἓν' ἄλλο ποίημα μὲ βαθύτατη θρησκευτικότητα, πού κι αὐτὸ θεωρεῖται ἔργο τοῦ Κύνεγουλφ. Στους 145 στίχους του ὁ ποιητῆς διηγεῖται πῶς εἶδε τὴν ὄπτασιν τοῦ Σταυροῦ, κάποτε στολισμένου μὲ πολύτιμα πετράδια καὶ κάποτε βρεγμένου στὸ αἶμα, νὰ τοῦ λήθῃ τὰ Πάθη καὶ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ.

Γενικῶς τὰ ἔργα τοῦ Κύνεγουλφ εἶναι φανερὸ πῶς ἀνήκουν σὲ μιὰν ἐποχὴ πού οἱ Ἀγγλοσαξόνες ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὴν ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην τὸ ἐπικὸ πνεῦμα ὑποχωρεῖ μαζί μὲ τὴν εἰδωλολατρικὴν παράδοσιν καὶ λίγο-λίγο ὁ Χριστιανισμὸς μαλακώνει τὴν ἀτίθασιν ψυχὴν τῶν πολεμιστῶν τοῦ Βορρᾶ.

Ὁ Κόνεγουλφ εἶναι τέκνο τῆς μεταβατικῆς αὐτῆς ἐποχῆς. «Μᾶς πῆραν τὴν παλιά μας θρησκεία καὶ κανένας δὲν ξέρει πῶς πρέπει νὰ γίνεται ἡ καινούργια αὐτὴ λατρεία!» λέγει ὁ λαός γιὰ τοὺς καλογέρους τὴν ὥρα ποὺ γίνεται κάποια λιτανεία—σ' ἓνα ποίημα ποὺ ἀποδίδεται στὸν Κόνεγουλφ. Ἡ

πνευματικὴ κυριαρχία τῆς Εὐρώπης δλοκληρώνεται μετὰ τὴ Νορμανδικὴ Κατάκτηση, ποὺ δὲν ἀποτελεῖ μονάχα πολιτικὸ γεγονός ἀλλὰ εἶναι καὶ ἡ ἐξωτερικέωση τῆς πάλης τῶν δύο πολιτισμῶν, τῶν δύο πνευματικῶν κόσμων ποὺ αἰῶνες δλόκληρους στάθηκαν ἀντιμέτωποι.

Ο ΠΕΖΟΣ ΛΟΓΟΣ

Ἀλλὰ προτοῦ περάσουμε στὴ νέα ἐποχὴ, ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Κατάκτηση, πρέπει νὰ ποῦμε λίγα λόγια γιὰ τὴν πεζογραφία τῶν Ἀγγλοσαξόνων. Τὰ περισσότερὰ βιβλία εἶναι γραμμένα στὴ λατινικὴ γλῶσσα, γιατί ἦταν ἔργα τῶν λογίων ποὺ συνήθως εἶναι λατινομαθεῖς κληρικοί.

Λατινικά εἶναι γραμμένο καὶ τὸ βαρυσήμαντο ἔργο τοῦ Bede, τοῦ Βέδα τοῦ Αἰδέσιμου, ἐκκλησιαστικοῦ πατέρα ποὺ ἔζησε τὸν ὄγδοον αἰῶνα. Ἐπιγράφεται *Historia ecclesiastica gentis Anglorum*, ἀλλὰ δὲν ἀσχολεῖται μόνον μετὰ τὰ πράγματα τῆς ἀγγλικῆς ἐκκλησίας. Εἶναι συγχρόνως ἱστορία πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ. Χωρίζεται σὲ πέντε βιβλία ποὺ ἐξιστοροῦν τὴ ζωὴ τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ τὴν ἀπόβαση τοῦ Ἰούλιου Καίσαρα ὡς τὰ 731. Ὡς ἱστορικὸς ὁ Βέδας εἶναι ἀξιόπιστος. Ὡς λογοτέχνης εἶναι εὐκρινής, ζητεῖ τὴν ἀπλότητα στὴν ἔκφραση καὶ ἀποφεύγει κάθε τι τὸ ἐξεζητημένο. Πραγματικὰ σοφὸς καὶ προικισμένος μετὰ λογοτεχνικὴ ἰδιοφυΐα, συνέγραψε ἔργα πολλὰ καὶ ποικίλα. Καταπιάστηκε μετὰ τὴ μετρικὴ, τὴ γραμματολογία, τὴν ἐρμηνεία τῶν Γραφῶν, τὴν ἐξηγητικὴ, τὴ φιλοσοφία, ἔγραψε ἐπιστολές, ὁμιλίες καὶ μαρτυρολόγια καὶ συνέταξε χρονογραφία ποὺ χρησίμευσε γιὰ ὑπόδειγμα στοὺς μεταγενέστερους. Ὅλα του τὰ συγγράμματα εἶναι λατινικά.

Ἡ βασιλεία τοῦ Ἀλφρέδου τοῦ Μεγάλου ἀποτελεῖ σταθμὸ στὴν ἀνάπτυξη τῆς Ἀγγλικῆς λογοτεχνίας ὄχι μόνον γιατί τότε

δόθηκε καινούργια ὠθηση στὰ γράμματα, ἀλλὰ καὶ γιατί ὁ ἴδιος ὁ βασιλιάς, ἀγωνιστὴς στὰ πεδία τῶν μαχῶν καὶ φωτισμένος νομοθέτης, ἦταν συνάμα καὶ ὁ μεγαλύτερος λόγιος τοῦ τόπου του. Ὁ Ἀλφρέδος ἦρθε σ' ἐπαφὴ μετὰ τὴ Ρώμη καὶ ἐμμέσως μετὰ τὸ Βυζάντιο. Γιὰ τοῦτο ἡ ἐπιβλητικὴ μορφή του ἐνώνει τὸν ἀγγλοσαξονικὸ χαρακτήρα μετὰ τὸν ἑλληνορωμαϊκὸ πολιτισμὸ

Τὸ πρῶτο τοῦ ἔργο (δὲ σῴζεται σήμερα) εἶναι τὸ *Ἐγχειρίδιον*, συλλογὴ περικοπῶν ἀπὸ τὴ Βίβλο καὶ ἀπὸ τοὺς Πατέρες. Εἶναι τὸ μόνον τοῦ βιβλίου γραμμένο λατινικά. Γιατὶ ὁ μέγας ἡγέτης γρήγορα κατάλαβε πῶς ὁ ρόλος του ἦταν νὰ διαφωτίσῃ τὸ λαὸ του, πρᾶγμα ποὺ δὲν μπορούσε νὰ γίνῃ παρά μονάχα μετὰ τὴ μητρικὴ του γλῶσσα. Γι' αὐτὸν τὸ σκοπὸ μετάφρασε στὴν Ἀγγλοσαξονικὴ τὴν *Cura pastoralis* τοῦ Πάπα Γρηγορίου τοῦ Α' τὸ *De consolacione philosophiae* τοῦ Βοηθίου, ὀρισμένα συγγράμματα τοῦ Ἀδγουστίνου καὶ τοῦ Ἱερωνύμου, τὸ *Historiae adversus paganos*, ἔργο τοῦ Παύλου Ὁροσίου, Ἰσπανοῦ κληρικοῦ τοῦ πέμπτου αἰῶνα, ποὺ νομιζόταν τότε πολῦτιμο ἐγχειρίδιον ἱστορίας καὶ γεωγραφίας, τὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τοῦ Βέδα, κ. ἄ. Μετὰ τὸ μεταφραστικὸ τοῦ ἔργο συνετέλεσε στὴν ἀνάπτυξη τῆς ἀγγλικῆς πεζογραφίας καὶ στὴ σταθεροποίηση τῶν γλωσσικῶν τύπων, ὅπως στὴ Γερμανία ὁ Λούθηρος μετὰ τὴ μετάφραση τῶν Γραφῶν.

Ἡ ἀγγλοσαξονικὴ χρονογραφία,,

Στὴν πρωτοβουλία τοῦ Ἀλφρέδου χρωστοῦμε τὴν ἀρχὴ ἑνὸς πολυτιμότερου ἱστορικοῦ μνημείου, τὴν Ἀγγλοσαξονικὴ Χρονογραφία, ποὺ συνεχίστηκε δυόμισι αἰῶνες μετὰ τὸ θάνατό του. Ἡ Χρονογραφία ἀποτελεῖ πηγὴ, ὄχι μόνον τῆς ἱστορίας τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ καὶ τῆς λογοτεχνίας τῆς, γιατί οἱ ἀνώνυμοι ἐκεῖνοι συγγραφεῖς κατέγραψαν καὶ ὀρισμένα λαϊκὰ τραγούδια καὶ μπαλλάντες, ποὺ ὕμνησαν διάφορα ἱστορικὰ συμβάντα. Κι ἔτσι μαθαίνουμε τὸ τραγούδι τῆς μάχης τοῦ Brunanburh, ποὺ καταχωρίζεται στὸ ἔτος 937, τὰ τραγούδια γιὰ τὴ στέψη τοῦ βασιλέα Ἐντγάρ τοῦ Εἰρηνικοῦ, γιὰ τὴν πολιορκία τοῦ Κάντερμπερυ στὰ 1011, γιὰ τὴν καταδυνάστευση τοῦ λαοῦ ἀπὸ τὸν Γουλιέλμο τὸν Κατακτητὴ, κλπ. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ὕμνον γιὰ τὴ μάχη τοῦ Μπρούνανμπερ, ἡ λογοτεχνικὴ ἀξία τῶν ποιημάτων αὐτῶν δὲν εἶναι μεγάλη. Ἀλλ' ἀπηχοῦν ὄλα τὸν πατριωτισμὸ

τοῦ ἀγγλικοῦ λαοῦ, τὴν ἀγάπη του γιὰ τὴν ἐλευθερία καὶ τὶς ἄλλες πολιτικὲς ἀρετὲς του, ποὺ τὸν ἐδόξασαν μετὰ τὸ πέρασμα τῶν αἰῶνων. Οἱ πολεμιστὲς τῆς μάχης τοῦ Μπρούνανμπερ, σὰν τὶς γενιὲς τῶν ἀπογόνων τους,

Ἔιχαν δικὴ τους λεβεντιά
παρμένη ἀπ' τοὺς προγόνους,
ποὺ τὴν ἀμάχη τῶν ἐχτρῶν
μπορεῖ νὰ τῆνε πύλη
καὶ νὰ γλυτώνη τ' ἀγαθὰ,
τὰ τζάκια καὶ τὰ σπίτια.

Ὁ ἐτοιμοθάνατος ἀρχηγός, σ' ἓνα ἄλλο λαϊκὸ τραγούδι τῆς ἴδιας ἐποχῆς, λέει:

Τὸ μυαλὸ πρέπει νὰναι σταθερώτερο,
ἡ καρδιά νὰναι πιότερη θερμὴ,
ἡ ψυχὴ νὰναι πρέπει πιό τολμηρὴ,
ὅταν ἡ δύναμή μας εἶναι λίγη.

Λόγια βγαλμένα ἀπ' τὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ, καὶ εἶναι σὰν προφητείες ποὺ μένουν γιὰ πάντα.

(Ἀκολουθεῖ)